

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 366/2012-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. januára 2013 v senáte zloženom z predsedu senátu Rudolfa Tkáčika a zo sudcov Jána Auxta a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť W. J. B., Nemecko, zastúpeného advokátom JUDr. R. S., B., pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sžd 29/2011 zo 16. novembra 2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné práva W. J. B. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a

základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sžd 29/2011 zo 16. novembra 2011 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sžd 29/2011 zo 16. novembra 2011 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť W. J. B. trovy konania v sume 254,32 € (slovom dvestopäťdesiatštyri eur a tridsaťdva centov) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. R. S., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 366/2012-29 z 23. augusta 2012 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť W. J. B., Nemecko (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie vecí v prítomnosti účastníka konania a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 10 Sžd 29/2011 zo 16. novembra 2011.

Podstatu sťažovateľových námietok tvoria výhrady voči uzneseniu najvyššieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 S 179/2010-71 z 31. marca 2011 o zastavení konania o žalobe o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia o uložení pokuty v blokovom konaní. Sťažovateľ vyslovil názor, že aj uloženie pokuty v blokovom konaní musí spĺňať atribúty zákonnosti a že vzhľadom na špecifické okolnosti jeho prípadu nemal byť postup a rozhodnutie správneho orgánu v súvislosti s uložením tejto pokuty vylúčený zo súdneho prieskumu.

K sťažnosti sťažovateľa sa vyjadril najvyšší súd prostredníctvom svojho predsedu listom č. k. KP 4/2012-12 z 15. marca 2012 doručeným ústavnému súdu 21. marca 2012, v ktorom okrem iného uviedol:

«Najvyšší súd Slovenskej republiky posudzoval v predmetnom konaní otázku, či rozhodnutie o pokute, vydané v skrátrenom blokovom konaní podľa § 84 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch, môže byť predmetom preskúmania súdom v konaní správneho súdnictva.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukázal na zmysel prieskumu správnych rozhodnutí v správnom súdnictve, ktorým je poskytnutie súdnej ochrany tam, kde osoby, ktoré tvrdia, že boli na svojich právach ukrátené rozhodnutím a postupom správneho orgánu, sa ochrany týchto svojich práv nedomohli v konaní pred správnym orgánom, hoci sa o to pokúsili využitím dostupných prostriedkov, pričom v predmetnej veci bolo preukázané, že sťažovateľ nepožadoval, aby s ním bolo vedené riadne konanie o priestupku, ktoré by bolo správnym konaním v prvom stupni a proti ktorému by boli prípustné opravné prostriedky v zmysle zákona, ale sa uspokojil s ukončením veci v blokovom konaní, teda nevyužil opravné prostriedky v správnom konaní, ktoré zákon pripúšťa a preto sa sťažovateľ nemohol úspešne domáhať súdnej ochrany...

Blokové konanie je zjednodušenou formou konania o priestupkoch, ktoré sa využíva pri menej závažných priestupkoch a umožňuje vybaviť priestupky podstatne rýchlejšie a neformálnejšie, za splnenia zákonodarcom ustanovených podmienok. Toto skrátané konanie spočíva v tom, že sa obvinený z priestupku nepredvoláva, nekoná sa o jeho priestupku ústne pojednávanie a nevypočúvajú sa svedkovia. V prípade, ak by priestupca nepovažoval priestupok za spoľahlivo zistený, prípadne by z iného dôvodu nebol ochotný

pokutu zaplatiť, nasledovalo by riadne priestupkové konanie, ktorého súčasťou by bolo aj dokazovanie. Začatím takéhoto správneho priestupkového konania teda fakticky disponuje osoba, ktorá sa mala priestupku dopustiť - v predmetnej právnej veci sťažovateľ, ktorý nemal právnu povinnosť zaplatiť pokutu v blokovom konaní a ktorý svoje právo na začatie správneho konania o priestupku nevyužil...

K námietke vytlačeného poučenia na druhej strane bloku: „Proti pokute sa nemožno odvolať. Rozhodnutie možno preskúmať súdom.“ Najvyšší súd Slovenskej republiky v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že na bloku síce bolo nesprávne uvedené poučenie o možnosti preskúmania súdom, avšak samotná táto skutočnosť nemohla založiť dôvod na preskúmanie zákonnosti postupu blokového konania...

V sťažnosti sťažovateľ okrem iného uviedol, že Najvyšší súd Slovenskej republiky nerešpektoval vlastné rozhodnutia - napr. 3 Sžo 19/2009, 1 Sžd 14/2011 a iné... Najvyšší súd Slovenskej republiky poznamenáva, že skutkové okolnosti v preskúmanom prípade boli odlišné od okolností prípadov prejednávaných pod sp. zn. 3 Sžo 19/2009 a 1 Sžd 14/2011.

Vo veci sp. zn. 3 Sžo 19/2009 Najvyšší súd Slovenskej republiky potvrdil napadnutý rozsudok, ktorým krajský súd zrušil rozhodnutie žalovaného správneho orgánu, ktorým bola žalobcovi uložená bloková pokuta za spáchanie priestupku, ktorého sa dopustil 20. mája 2008. V danom prípade však bol priestupok spáchaný 20. mája 2008, ale blokové konanie bolo uskutočnené 14. júla 2008 a to nie orgánom, ktorý priestupok 20. mája 2008 zistil.

Vo veci sp. zn. 1 Sžd 14/2011 rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky o zrušení napadnutého uznesenia a vrátení veci krajskému súdu na ďalšie konanie vzhľadom na to, že krajský súd neprihliadol na predchádzajúce rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorého právnym názorom bol viazaný.»

V označenom podaní predseda najvyššieho súdu ústavnému súdu oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní v danej veci.

K vyjadreniu najvyššieho súdu zaujal svoje stanovisko aj sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu, a to v liste doručenom ústavnému súdu 17. októbra 2012.

V predmetnom podaní právny zástupca sťažovateľa vyjadril súhlas s upustením od pojednávania v danej veci a zároveň pridal tieto argumenty:

„Absolvovanie blokového konania nerovná sa vedomé vzdanie sa opravných prostriedkov, lebo v tomto konaní žiadne nie sú prípustné. Zákon má pod nevyužitím opravných prostriedkov na mysli len opravné prostriedky, ktoré sú prípustné v konaní, ktorého je niekto účastníkom (a to je potom preskúmané v správnom súdnictve a žiadne iné, teda nie také konanie, ktorého niekto mohol byť účastníkom ale nebol - bez ohľadu na príčinu)...

Odporca priznal, že v iných svojich konaniach preskúmal aj blokové konania a rozhodol o zrušení rozhodnutí v nich vydaných. Odôvodňuje to tým, že išlo o iné okolnosti prípadu ako tu. To je v rozpore s jeho tvrdením (ktoré kladie na ťarchu sťažovateľa), že blokové konanie vôbec nemožno preskúmať, nech by jeho okolnosti boli akékoľvek...“

Ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde so súhlasom účastníkov upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu, základného práva na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom a práva na spravodlivé súdne konanie.

II.

V konaní vo veci samej boli pre ústavný súd rozhodujúce tieto zistenia:

Sťažovateľ sa žalobou doručenou krajskému súdu domáhal preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovaného správneho orgánu, v rámci ktorého mu bola uložená pokuta v blokovom konaní za priestupok na úseku výberu mýta podľa zákona č. 25/2007 Z. z. o elektronickom výbere mýta za užívanie vymedzených úsekov pozemných komunikácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom do 31. júla 2011 (ďalej len „zákon č. 25/2007 Z. z.“) .

V žalobe sťažovateľ uviedol podstatné okolnosti svojho prípadu, keď poukázal na to, že ako cudzí štátny príslušník bol vodičom autobusu, ktorý viezol nemeckých turistov z Nemecka cez Českú republiku, Slovenskú republiku až do Maďarska. Dňa 29. augusta 2010 si v zmysle zákona č. 25/2007 Z. z. prenajal palubnú jednotku na platenie mýta, za ktorú zaplatil zálohu v sume 50 € a depozit taktiež v sume 50 €. Keď zistil, že v jeho autobuse táto palubná jednotka nefunguje, na tom istom mieste ju reklamoval. Vzhľadom na to, že palubná jednotka na predajnom mieste fungovala, len v jeho autobuse nie, rozhodol sa pre zakúpenie tranzitného lístka na cestu cez Slovenskú republiku do Maďarska. Na druhý deň, teda 30. augusta 2010, sťažovateľ vyštartoval z B. smerom do Maďarska. Myslel si, že prejsť môže aj trasou smerom na K., keďže na lístku o zakúpení tranzitného mýta boli len skratky „B. – C.“. O tom, že nejde správnym úsekom cesty, sa dozvedel až od policajtov a orgánu kontroly mýta, ktorí zastavili jeho autobus asi 8 km od B. Sťažovateľ im márne vysvetľoval, do akej situácie sa dostal a že palubná jednotka na platenie mýta mu v autobuse nefunguje. Taktiež ich žiadal o to, aby sa mohol vrátiť a pokračovať cestou, na ktorú mal zakúpený tranzitný lístok. Policajti mu to však neumožnili, pričom zároveň vyskúšali palubnú jednotku na platenie mýta vo svojom aute a zistili, že táto je funkčná. Sťažovateľ sa taktiež preukázal zakúpeným tranzitným lístkom, ale policajti ho upozornili, že tento platí len na vymedzený úsek B. – Č., kadiaľ on nešiel. Podľa vyjadrenia sťažovateľa celá záležitosť trvala asi dve hodiny a podľa jeho udania ho policajti informovali, že sa dopustil priestupku a „hrozili“ mu, že pokiaľ nezaplatí mýto a pokutu v sume 1 655 €, bude nútený odstaviť autobus, zadržia mu vodičský preukaz a odoberú mu evidenčné čísla vozidla. Sťažovateľ uviedol, že na základe toho sa „neochotne so zaťatými zubami a trpkým pocitom nespravodlivosti“ rozhodol zaplatiť pokutu, aby mohol s turistami pokračovať v ceste.

V žalobe sťažovateľ argumentoval aj v právnej rovine prípadu a v tejto súvislosti vyslovil:

„Podľa § 4 ods. 1 písm.. b) Zákona o priestupkoch (ZoP), priestupok je spáchaný z nebanlivosti, ak páchatel nevedel, že svojim konaním môže porušiť alebo ohroziť záujem chránený zákonom, hoci to vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery vedieť mal

a mohol... je zrejmé, že ako cudzinec, ktorý nechcel porušiť slovenské právo, urobil podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia všetko, čo považoval za potrebné. Išiel po ceste (medzi Š. a B.) o ktorej nevedel (aj pre nedostatok označenia), že je cestou podliehajúcou mýtu. Teda vzhľadom na tieto svoje osobné pomery nemohol vedieť o tejto skutočnosti. Samotní domáci vodiči majú problém sa vyznať v novom mýtnom systéme na Slovensku... Teda vo svetle tohto žalobca nespáchal priestupok ani z nedbanlivosti.“

Poukazujúc na ustanovenia § 11 ods. 1 písm. a) a ods. 3, § 12 ods. 1 a § 84 ods. 2 zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o priestupkoch“) sťažovateľ v žalobe ďalej dôvodil: *„Policajti ktorí uložili blokovú pokutu žalobcovi, ignorovali tieto ustanovenia ZoP. Ignorovali, že žalobca sa snažil urobiť od prekročenia slovenskej hranice v B. všetko, čo podľa jeho vedomia slovenské právo vyžaduje (zaplatil mýto 2x, prenajal si palubnú jednotku...). Ignorovali, že palubná jednotka, ktorú dostal, nebola kompatibilná s jeho autobusom. Ignorovali, že ako cudzinec nemal možnosť vedieť, že neoznačená cesta... po ktorej išiel, podlieha mýtu. Nezľutovali sa nad ním vzhľadom na jeho osobu a pasažierov, ktorých viezol. Namiesto toho použili hrozby, pred ktorými by musel kapitulovať každý vodič, nieto ešte cudzinec, ktorý vezie nemeckých dôchodcov.“*

V žalobe sa sťažovateľ zamerával aj na to, že v jeho prípade nebola naplnená jedna z nevyhnutných podmienok na uloženie pokuty v blokovom konaní zakotvená v § 84 ods. 1 zákona o priestupkoch, a teda ochota pokutu zaplatiť, pretože ako uviedol, vysokú pokutu *„zaplatil... neochotne, nerád, iba pod opakovanou hrozbou obávaných zákonných opatrení - ktoré... nie sú podľa názoru žalobcu legálne použiteľné v jeho prípade“*.

Okrem toho sťažovateľ vyslovil názor, že zákon č. 25/2007 Z. z. je lex specialis vo vzťahu k zákonu č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 8/2009 Z. z.“) a že tento zákon v § 7 ods. 6 neobsahuje oprávnenie policajta zadržať vodičský preukaz, ak vodič nie je ochotný zaplatiť pokutu za priestupok na úseku výberu mýta. Naopak, sťažovateľ poukázal na § 71 ods. 1 zákona č. 8/2009 Z. z., podľa ktorého policajt je oprávnený zadržať... vodičský preukaz aj vtedy, ak vodič je ochotný zaplatiť pokutu v blokovom konaní, ale nemôže tak urobiť na mieste. V tejto súvislosti sťažovateľ argumentoval tým, že uňho bola opačná situácia, pretože on pokutu zaplatiť mohol, lebo mal peniaze, *„ale o jeho ochote*

zaplatiť pokutu vzhľadom na to, čo bolo už povedané, nemôže byť ani reč. Preto mu policajti ani legálne nemohol hroziť zadržaním preukazu, lebo nenastala situácia opísaná v uvedenom § 71 ods. 1. A navyše, § 71 neupravuje oprávnenie policajtov zadržať vodičský preukaz cudzincovi - ako to robí napr. predchádzajúci § 70 toho istého predpisu.“

Sťažovateľ súčasne poukázal na porušenie § 3 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Správny poriadok“) zo strany správnych orgánov, pretože pri ukladaní pokuty v blokovom konaní mu neposkytli pomoc a poučenie, aby neutrpel ujmu pre neznalosť právnych predpisov, pričom porušenie tejto ich povinnosti je zvýraznené o to viac, že je cudzím štátnym príslušníkom.

O žalobe sťažovateľa po vzájomných písomných reakciách uskutočnených medzi ním a žalovaným správnym orgánom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 1 S 179/2010-71 z 31. marca 2011 tak, že konanie zastavil. Obaja účastníci konania vo svojich písomných vyjadreniach, respektíve stanoviskách uviedli, že v prípade, ak to bude potrebné na objasnenie veci, žiadajú nariadiť pojednávanie.

Krajský súd v odôvodnení uznesenia okrem iného uviedol, že považoval nesporne za preukázané, že sťažovateľ sa svojím konaním dopustil priestupku na úseku výberu mýta podľa § 8 ods. 1 písm. c) zákona č. 25/2007 Z. z. Následne bol riešený v blokovom konaní, v rámci ktorého mu bola uložená pokuta v sume 1 655 €, ktorú zaplatil na mieste. Krajský súd zároveň uviedol, že ak bol sťažovateľ presvedčený o správnosti svojho konania, nemusel súhlasiť s prerokovaním priestupku v blokovom konaní. V takom prípade by bol jeho priestupok prerokovaný pred príslušným obvodným úradom dopravy a pozemných komunikácií. Krajský súd konštatoval, že z obsahu spisu je zrejmé, že o tejto skutočnosti bol sťažovateľ poučený. Na základe toho s poukazom na § 84 zákona o priestupkoch krajský súd konštatoval, že sťažovateľ nevyčerpal všetky dostupné právne prostriedky v správnom konaní, a preto sa v tejto veci nemôže domáhať súdneho prieskumu.

Proti uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ odvolanie, v ktorom predniesol totožné argumenty, ako vyplývali z jeho žaloby. V odvolaní však poukázal aj na to, že druhá

strana bloku, ktorým mu bola uložená pokuta, obsahovala poučenie o tom, že toto rozhodnutie možno preskúmať súdom. V tejto súvislosti argumentoval aj tým, že preskúmanie zákonnosti uloženia pokuty v blokovom konaní bolo už v minulosti predmetom skúmania v správnom súdnictve, o čom podľa neho svedčí rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžo 19/2009 z 13. mája 2010. Sťažovateľ zároveň upozornil na to, že podľa § 250e Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) súd doručí žalovanému žalobu na vyjadrenie, ak konanie nezastaví. Keďže krajský súd konanie napokon zastavil, ale ešte predtým umožnil stranám sa vzájomne konfrontovať, podľa názoru sťažovateľa krajskému súdu nebolo jasné, či takého rozhodnutie o uložení pokuty je alebo nie je preskúmateľné súdom. Sťažovateľ zároveň poukázal na to, že súhlas na prerokovanie veci v jeho neprítomnosti bol z jeho strany daný len podmiennečne. Sťažovateľ v odvolaní vyslovil aj názor, že by bolo v rozpore s princípom právneho štátu, aby zákonnosť postupu a rozhodnutia o uložení pokuty v blokovom konaní nemohla byť preskúmaná súdom, a dodal, že súdny prieskum takéhoto rozhodnutia nevyučuje ani § 84 ods. 3 zákona o priestupkoch, ani § 248 OSP.

O odvolaní sťažovateľa rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 10 Sžd 29/2011 zo 16. novembra 2011 tak, že napadnuté uznesenie krajského súdu potvrdil. V odôvodnení svojho rozhodnutia okrem iného konštatoval:

«Predmetom posúdenia súdom bola otázka, či rozhodnutie o pokute, vydané v skrátrenom blokovom konaní v zmysle § 84 ods. 1 zákona o priestupkoch, môže byť predmetom preskúmacieho súdneho konania...

V prípade, ak by priestupca nepovažoval priestupok za spoľahlivo zistený, prípadne by z iného dôvodu nebol ochotný pokutu zaplatiť, nasledovalo by riadne priestupkové konanie, ktorého súčasťou by bolo aj dokazovanie. Začatím takéhoto správneho priestupkového konania teda fakticky disponuje osoba, ktorá sa mala priestupku dopustiť. Priestupca teda buď považuje priestupok za spoľahlivo zistený, nechce sa ďalšiemu konaniu podrobiť a súhlasí so sankciou uloženou v blokovom konaní alebo priestupok nemá za preukázaný, nesúhlasí so zaplatením pokuty a využije svoje právo na začatie správneho konania o priestupku. V predmetnej právnej veci však žalobca svoje právo nevyužil...

V predmetnej veci však žalobca nepožadoval, aby s ním bolo vedené riadne konanie o priestupku, ktoré by bolo správnym konaním v prvom stupni a proti ktorému by boli prípustné opravné prostriedky v zmysle zákona, ale sa uspokojil s ukončením veci v blokovom konaní... Pri použití opačného výkladu prieskumu správnych rozhodnutí, vydaných v blokovom konaní, by totiž súd namiesto činnosti prieskumnej vykonával sám činnosť, ktorú by inak mal uskutočňovať správny orgán, ak by priestupca takéto konanie svojim nesúhlasom s uložením pokuty v blokovom konaní vyvolal.

Nebolo preto rozhodujúce, že proti uloženiu pokuty v blokovom konaní nie sú prípustné opravné prostriedky podľa § 84 ods. 2 zákona o priestupkoch; rozhodujúcou bola skutočnosť, že žalobca nevyužil opravné prostriedky v konaní o priestupku, ktoré mohol vyvolať. Nebolo možné preto konštatovať, že žalobca vyčerpal všetky právnymi predpismi prípustné opravné prostriedky v správnom konaní a preto sa žalobca nemôže teraz domáhať súdneho prieskumu ním napadnutého rozhodnutia...

K odkazu žalobcu na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Sžo 19/2009 zo dňa 13. 05. 2010 odvolací súd poznamenal, že skutkové okolnosti v preskúvanom prípade boli odlišné od okolností prípadu prejednávanom pod sp. zn. 3 Sžo/19/2009.

V súvislosti s námietkou žalobcu, že mu bola zo strany krajského súdu odňatá možnosť konať pred súdom, poukázal odvolací súd na § 114 ods. 1 O. s. p. (v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O. s. p.), kde je uvedené, že súd pojednávanie pripraví tak, aby bolo možné rozhodnúť o veci spravidla na jedinom pojednávaní, ak neodmietol návrh z procesných dôvodov alebo nerozhodol o zastavení konania podľa tohto zákona alebo osobitného predpisu. V danom prípade rozhodol krajský súd uznesením o zastavení konania podľa § 250d ods. 3 O. s. p.

Odvolací súd k námietke vytlačeného poučenia na druhej strane bloku („Proti pokute sa nemožno odvolať. Rozhodnutie možno preskúmať súdom“) uviedol, že na bloku č. A 000524 síce bolo nesprávne uvedené poučenie o možnosti preskúmania súdom, avšak táto skutočnosť nemôže zakladať dôvod na preskúmanie zákonnosti postupu blokového konania, ako to správne vo svojom vyjadrení uviedol aj žalovaný.»

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd konštatuje, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy bolo jeho úlohou posúdiť, či namietané skutočnosti v celom kontexte mohli spôsobiť porušenie označených práv sťažovateľa.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy). Táto povinnosť všeobecných súdov vzhľadom na ich postavenie ako primárnych ochrancov ústavnosti a vzhľadom na povinnosť Slovenskej republiky rešpektovať medzinárodne záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv o ochrane ľudských práv a základných slobôd (pozri napr. III. ÚS 79/02) zahŕňa zároveň požiadavku

rešpektovania procesných garancií spravodlivého súdneho konania vyplývajúcich z čl. 6 dohovoru v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“).

V tejto súvislosti ústavný súd už zdôraznil, že práve čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu. Zároveň je v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy možné domáhať sa práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú, pričom však v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane dohovoru prednosť pred zákonmi, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd. Zo vzájomnej súvislosti týchto ustanovení vyplýva, že dohovor a judikatúra naň sa vzťahujúca predstavujú pre vnútroštátne orgány aplikácie práva záväzné výkladové smernice pre výklad a uplatňovanie zákonnej úpravy jednotlivých komponentov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy, a tým normujú rámec, v ktorom je pred týmito orgánmi možné domáhať sa rešpektovania jednotlivých aspektov „práva na spravodlivý proces“ (I. ÚS 49/01, III. ÚS 231/2010).

V zmysle judikatúry ESLP a ústavného súdu treba pojmy „trestné obvinenie“ a „práva alebo záväzky občianskej povahy“ vymedzujúce rozsah aplikovateľnosti čl. 6 ods. 1 dohovoru vykladať autonómne od ich definovania vo vnútroštátnom právnom poriadku členských štátov dohovoru. Prihliadajúc na výklad a aplikáciu uvedených pojmov v judikatúre ESLP dospel ústavný súd k záveru o aplikovateľnosti ustanovenia čl. 6 ods. 1 dohovoru na daný prípad, keďže predmetom konania v sťažovateľovej veci bol súdny prieskum rozhodnutia správneho orgánu o uložení pokuty v blokovom konaní (napr. rozsudok vo veci Bendenoun proti Francúzku z 24. februára 1994, resp. rozsudok vo veci A. P., M. P. a T. P. proti Švajčiarsku z 29. augusta 1997, obdobne aj III. ÚS 341/2007).

V namietanom prípade sa sťažovateľ svojou žalobou podľa § 247 a násl. OSP domáhal preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia správneho orgánu o uložení pokuty v blokovom konaní za priestupok na úseku výberu mýta. Všeobecné súdy konanie o jeho žalobe zastavili podľa § 250d ods. 3 OSP odvolávajúc sa na to, že dané rozhodnutie nemôže byť predmetom súdneho prieskumu, pretože pred podaním žaloby sťažovateľ nevyčerpal všetky dostupné právne prostriedky na ochranu svojich práv. Podľa názoru oboch súdov sťažovateľ nemusel súhlasiť s prerokovaním priestupku v blokovom konaní a pokutu uloženú správnym orgánom nemusel zaplatiť. V takom prípade by sa uskutočnilo riadne konanie o priestupku pred príslušným správnym orgánom, ktorý by v danej veci prijal rozhodnutie, proti ktorému by sa mohol odvolať (podať riadny opravný prostriedok) a následne by postup a rozhodnutia správnych orgánov boli preskúmateľné súdom.

Ústavný súd pripomína, že najvyšší súd v naznačených súvislostiach konštatoval, že nie je rozhodujúce, že zákon o priestupkoch sťažovateľovi neumožňoval odvolať sa voči uloženiu pokuty v blokovom konaní (§ 84 ods. 3 zákona o priestupkoch), ale rozhodujúce bolo to, že sťažovateľ nevyužil všetky dostupné opravné prostriedky, a preto sa nemohol domáhať súdneho prieskumu.

Sťažovateľ však tvrdil, že za danej situácie, aká vznikla, ani nemal na výber. Vysvetľoval, že v čase, keď došlo k spáchaniu priestupku, riadil autobus plný nemeckých dôchodcov, podľa svojich slov vykonal všetko, aby neporušil zákon (prenajal si palubnú jednotku na platenie mýta a neskôr zakúpil tranzitný lístok), a napokon pod hrozbou rôznych sankcií (odstavenie autobusu, zadržanie vodičského preukazu a odobratie evidenčných čísel vozidla) bol nútený pokutu v blokovom konaní zaplatiť.

Vychádzajúc zo skutkových okolností prípadu v kontexte právneho názoru najvyššieho súdu je potrebné konštatáciu najvyššieho súdu interpretovať v tom zmysle, že v podstate samotný sťažovateľ tým, že aj keď nechotne, ale predsa zaplatil pokutu v blokovom konaní, vzdal sa akoby svojho práva na súdny prieskum rozhodnutia o uložení pokuty.

Na tomto mieste považuje ústavný súd za významné poukázať na rozhodnutie ESĽP vo veci Deweer proti Belgicku (rozsudok z 27. februára 1980), z ktorého plynie jednoznačný záver, že dohovor v zásade nevylučuje, aby sa dotknutá osoba vzdala svojho práva na súd. V demokratickej spoločnosti je však právo na súd mimoriadne dôležité, a preto skutočnosť, že taká osoba sa ešte pred súdnym konaním dohodla na akomsi urovnaní veci, nemôže znamenať, že sa tohto práva aj vzdala. Jednu z podmienok, ktoré je potrebné za každých okolností splniť, je absencia donútenia.

Aj s prihliadnutím na uvedené ústavný súd zastáva názor, že rozhodnutie najvyššieho súdu o potvrdení rozhodnutia krajského súdu o zastavení konania o preskúmaní zákonnosti rozhodnutia o uložení pokuty v blokovom konaní vyznieva príliš formálne, hlavne pokiaľ ide o závery a argumentačnú rovinu spojenú s nemožnosťou súdneho prieskumu rozhodnutia v tejto veci. Z tohto pohľadu princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv nenašli svoje odzrkadlenie v namietanom uznesení najvyššieho súdu.

Otázka právomoci všeobecných súdov v oblasti správneho súdnictva sa podľa názoru ESĽP posudzuje viac v konkrétnej než abstraktnej rovine, to znamená, že ESĽP skôr sleduje to, či v tej-ktorej veci bol uskutočnený úplný súdny prieskum, ako to, či vnútroštátna právna úprava takú právomoc správnym súdom priznáva alebo ju odopiera (rozhodnutie ESĽP vo veci Družstevná záložňa PRIA a ďalší proti Českej republike, rozsudok z 31. júla 2008).

V namietanom prípade považovali súdy za preukázané, že sťažovateľ porušil povinnosť podľa § 3 ods. 2 zákona č. 25/2007 Z. z., čím sa dopustil priestupku na úseku výberu mýta podľa § 8 ods. 1 písm. c) uvedeného zákona. Podľa § 8 ods. 5 tohto zákona na priestupky a ich prerokovávanie sa vzťahuje osobitný predpis, t. j. zákon o priestupkoch. Priestupok sťažovateľa bol riešený v blokovom konaní podľa § 84 a násl. zákona o priestupkoch s tým, že v rámci tohto konania mu bola blokom č. A 000524 z 30. augusta 2010 uložená pokuta v sume 1 655 €. Sťažovateľ túto pokutu na mieste zaplatil. Žalobou doručenou krajskému súdu 29. októbra 2010 sa však domáhal preskúmania zákonnosti tohto rozhodnutia s poukazom na špecifické okolnosti tohto prípadu a predovšetkým s poukazom

na nespĺnenie podmienky podľa § 84 ods. 1 zákona o priestupkoch, a teda na svoju neochotu pokutu zaplatiť.

V nadväznosti na uvedené skutkové okolnosti a prezentovanú právnu úpravu ústavný súd považuje za potrebné dodať, že podľa § 84 ods. 3 zákona o priestupkoch proti blokovému konaniu sa nemožno odvolať, nemožno ho obnoviť ani preskúmať mimo odvolacieho konania.

Podľa § 83 ods. 2 zákona o priestupkoch návrh na preskúmanie rozhodnutia o priestupku súdom možno podať až po vyčerpaní riadneho opravného prostriedku v správnom konaní, ktorým je s použitím § 51 zákona o priestupkoch odvolanie podľa § 53 a násl. Správneho poriadku.

Nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov, ktorá zahŕňa aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov, je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu (obdobne III. ÚS 72/2010).

Podľa názoru ústavného súdu v kontexte prezentovaného právneho názoru ústavného súdu tvoriaceho súčasť jeho judikatúry mal vychádzať aj najvyšší súd. Vzhľadom na špecifické okolnosti tohto prípadu mal prihliadnuť na nepriaznivú situáciu sťažovateľa a jej právne následky, ktoré spočívali v tom, že sťažovateľ sa pod hrozbou použitia sankcií rozhodol nedobrovoľne zaplatiť pokutu. O absencii donútenia v danom prípade nemožno uvažovať. To znamená, že aj keď sťažovateľ v okolnostiach tohto prípadu neinicioval riadne konanie o priestupku, ešte neznamená, že sa vzdal aj práva na preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia správneho orgánu pred všeobecným súdom.

Ústavný súd s poukazom na čl. 152 ods. 4 ústavy zároveň dodáva, že čl. 46 ods. 2 ústavy ani žiadne ďalšie články ústavy nevyklúčujú, aby rozhodnutia správnych orgánov v blokovom konaní boli podrobené súdnemu prieskumu.

Zatiaľ čo o vine a treste za trestné činy rozhodujú všeobecné súdy, v prípade menej závažných deliktov – priestupkov tak činia správne orgány. Takáto právna úprava nemusí byť vždy v rozpore s čl. 6 dohovoru, pokiaľ rozhodnutia správnych orgánov sú preskúmateľné súdom s úplnou prieskumnou právomocou.

Obdobná situácia nastala aj u sťažovateľa, ktorý za špecifických okolností prípadu nedobrovoľne súhlasil s uložením pokuty v blokovom konaní. Aj keď najvyšší súd v namietanom uznesení konštatoval, že konanie o žalobe sťažovateľa bolo potrebné zastaviť, pretože také rozhodnutie nepodlieha súdnemu prieskumu pre nevyčerpanie všetkých dostupných opravných prostriedkov, predsa len mal prihliadnuť na to, že sťažovateľ takýto opravný prostriedok k dispozícii nemal. Najvyšší súd však danú okolnosť nezohľadnil a trval na tom, že sťažovateľ mohol svojím konaním vyvolať konanie o priestupku, a tak si zabezpečiť právo na súdny prieskum rozhodnutia správneho orgánu. Podľa ústavného súdu nedošlo k uplatneniu princípu spravodlivosti, pretože najvyšší súd abstraktnú právnu normu aplikoval nezohľadniac individualitu sťažovateľovej veci.

Navyše, poučenie nachádzajúce sa na druhej strane bloku č. A 000524 o tom, že „*rozhodnutie možno preskúmať súdom*“, má nemalý význam vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ ako cudzí štátny príslušník, otrasený jednaním správneho orgánu, neustratil nádej, že zákonnosť postupu a rozhodnutia správneho orgánu je preskúmateľné nezávislým a nestranným súdom.

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ poukázal aj na dvojkolajnosť rozhodovania najvyššieho súdu v danej otázke, keď v sťažnosti označil dve jeho rozhodnutia sp. zn. 3 Sžo 19/2009 z 13. mája 2010 a sp. zn. 1 Sžd 14/2011 z 27. septembra 2011, o ktorých vyhlásil, že nimi bol uskutočnený súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu v blokovom konaní.

K tejto námietke, konkrétne k rozhodnutiu sp. zn. 3 Sžo 19/2009 z 13. mája 2010, sa na základe odvolacích dôvodov vyjadril aj najvyšší súd v odôvodnení namietaného uznesenia sp. zn. 10 Sžd 29/2011 zo 16. novembra 2011 takým spôsobom, že skutkové okolnosti oboch prípadov označil za rozdielne.

Podľa zistení ústavného súdu skutkové okolnosti sťažovateľom uvádzaných prípadov a skutkové okolnosti tohto prípadu sú rozdielne. Toto zistenie však v relevantných súvislostiach nezohráva význam. Významnými sa z tohto pohľadu javia právne závery najvyššieho súdu, ktoré, pokiaľ ide o sťažovateľov prípad, rozhodnutie o uložení pokuty v blokovom konaní vylučujú zo súdneho prieskumu, zatiaľ čo ostatné dve rozhodnutia súdny prieskum zákonnosti blokového konania pripúšťajú.

V tejto súvislosti v rámci svojej rozhodovacej činnosti už ústavný súd vyslovil názor, podľa ktorého ak všeobecný súd rieši právnu otázku (tú istú alebo analogickú), ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odlišným spôsobom bez toho, aby sa argumentačne vyrovnal so skoršími súdnymi rozhodnutiami, nekoná v súlade s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy a môže tým porušiť aj právo účastníka súdneho konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (III. ÚS 192/06). Najvyšší súd sa v danom prípade len stroho odvolal na rozdielnosť skutkových situácií bez toho, aby sa vyjadril k aktuálnej právnej otázke. V posudzovanom prípade za uvedených okolností je teda nedostatok súdnej odpovede znásobený aj porušením princípu právnej istoty (obdobne III. ÚS 44/2011). Ústavný súd v postupe najvyššieho súdu vidí aj formalistický prístup, ktorý protirečí materiálnemu chápaniu právneho štátu, je v rozpore s požiadavkou materiálnej ochrany práv zo strany súdnej moci a v konečnom dôsledku hrozí prípadnou ďalšou krivdou.

V danom prípade je preto ústavný súd toho názoru, že najvyšší súd uznesením sp. zn. 10 Sžd 29/2011 zo 16. novembra 2011 porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6

ods. 1 dohovoru a v kontexte uvedených tvrdení aj princíp verejnosti, ústnosti a prítomnosti na prerokovaní vecí zakotvený v čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti a svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím boli porušené práva alebo slobody, takéto rozhodnutie zruší. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Keďže ústavný súd konštatoval porušenie označených práv sťažovateľa zaručených ústavou a dohovorom, tak ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia, v zmysle § 56 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde rozhodnutie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu). V ďalšom konaní je najvyšší súd podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré jeho právny zástupca vyčíslil v sume 254,32 €.

Ústavný súd pri priznaní úhrady trov konania, ktoré vznikli sťažovateľovi z dôvodu právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. R. S., B., vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2011, ktorá predstavovala sumu 763 €. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s ustanoveniami § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) a hodnotu jedného úkonu právnej služby ústavný súd stanovil na sumu 127,16 €. Keďže právny zástupca sťažovateľa v súvislosti s dvomi úkonmi právnej služby nežiadal o priznanie paušálnej náhrady podľa § 16 ods. 3 vyhlášky, na základe opísaných dôvodov bola sťažovateľovi priznaná náhrada trov konania v celkovej

sume 254,32 €, ktorú je najvyšší súd povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcovi (bod 3 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. januára 2013